
Verslag SCCM auditordagen ISO 14001 editie 2022

De overtuiging -en ervaring- van SCCM is dat elke organisatie (hoe klein ook) betere milieuprestaties behaalt door het gebruik van de plan-do-check-act aanpak uit de ISO 14001

Copyright SCCM

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt en/of verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SCCM.

Disclaimer

De inhoud van deze brochure is met uiterste zorg samengesteld, desondanks kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. SCCM aanvaardt derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade ontstaan door of verband houdend met het gebruik van de inhoud van deze uitgave.

Verslag SCCM auditordagen

ISO 14001 editie 2022

10, 13, 17, 19 en 20 januari 2022

Discussie over praktijksituaties

Inleiding

Op 10, 13, 17, 19 en 20 januari 2022 heeft SCCM vijf dagen georganiseerd voor ISO 14001-auditors die werken voor de bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen. Sinds 2000 organiseert SCCM jaarlijks de auditordagen voor ISO 14001. In 2009 is hiermee gestart voor ISO 45001 (voorheen OHSAS 18001).

Aan de auditordagen 2022 hebben in totaal 162 ISO 14001-auditors deelgenomen.

Doel van de auditordagen

Het doel van de auditordagen is om de kennis over een bepaald milieuonderwerp te verdiepen en om door bespreking van praktijksituaties ervaringen uit te wisselen en de werkwijze van de bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen bij de uitvoering van ISO 14001-audits te harmoniseren op basis van het certificatieschema van SCCM.

Voor de auditordagen verzamelt SCCM praktijksituaties die worden omgezet in casusbeschrijvingen met vragen hoe te handelen. Een deel van de auditordagen bestaat uit het onderling discussiëren over de gewenste handelwijze en het uitwisselen van ervaringen. Tegelijkertijd wordt daarmee de bekendheid met de inhoud van het ISO 14001-certificatieschema vergroot. Ook komen er aandachtspunten naar voren voor de verbetering van onderdelen van het certificatieschema. Deze aandachtspunten worden ingebracht bij het Centraal College van Deskundigen (CCvD). Het CCvD kan besluiten tot aanpassing of aanvulling van het ISO 14001-certificatieschema, bijvoorbeeld wanneer tijdens de discussies grote verschillen van benadering naar voren komen.

Thema auditordagen 2022

Tijdens de auditordagen is, door middel van twee presentaties, aandacht besteed aan twee verschillende onderwerpen: 'Energietransitie' en 'Omgevingswet'. In de middag is aan de hand van cases de relatie met ISO 14001 verder besproken. Tevens is in de middag een toelichting gegeven op de ontwikkelingen in wet- en regelgeving.

Evaluatie auditordagen ISO 14001 editie 2022

De deelnemers aan de auditordagen 2022 hebben deze dag als zeer positief ervaren. De aanwezige auditors hebben de kwaliteit van de auditordag met een hoog rapportcijfer gewaardeerd. Gemiddeld werden de dagen met een 7,5 beoordeeld.

Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken (SCCM)

SCCM werkt samen met het bedrijfsleven, overheden, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden aan een eenduidig en gewaardeerd certificaat voor ISO 14001 (milieu), EMAS (milieu), ISO 50001 (energie) en ISO 45001 (gezond en veilig werken). SCCM stelt daarvoor onder andere de 'spelregels' voor het certificeren op (zogenaamde certificatieschema's). Alle activiteiten van SCCM zijn gericht op het gebruik van managementsystemen om de prestaties van bedrijven en organisaties te verbeteren, risico's te beheersen en de relatie met klanten en overheden te versterken. Met een gecertificeerd managementsysteem leggen organisaties de basis voor duurzaam ondernemen. www.sccm.nl is het centrale informatiepunt. Naast overzichten van gecertificeerde organisaties en aangesloten certificatie-instellingen staan op de website hulpmiddelen en tips voor het invoeren van een managementsysteem.

Uitkomsten van bespreking praktijksituaties

In kleine groepen hebben de deelnemers over de cases en vragen gediscussieerd. Na de discussies zijn de uitkomsten in een plenaire sessie besproken. Dit verslag geeft per vraag de gewenste handelwijze weer. Het verslag is op 21 april 2022 door het CCvD geaccordeerd.

Op de website van SCCM zijn alle cases die in de loop der jaren tijdens de auditordagen ISO 14001 en ISO 45001 zijn besproken toegankelijk gemaakt met de gewenste antwoorden. Per onderwerp en per jaar kunnen selecties uit de behandelde cases worden gemaakt.

De volgende onderwerpen zijn tijdens de auditordagen aan bod gekomen:

ONDERWERP	CASENUMMER
→ Omgevingswet	1 t/m 3
→ Energietransitie	4 t/m 5

Cases Prama B.V.

BEDRIJFSBESCHRIJVING

Dit jaar gaat u een ISO 14001-audit uitvoeren bij het bedrijf Prama bv. Het bedrijf is gevestigd op industrieterrein Hightechpark. Prama ontwikkelt sensoren voor industriële toepassingen. De omvang van het bedrijf is circa 300 fte.

Het bedrijf beschikt over een:

- Designafdeling waar de sensoren worden ontwikkeld;
- Sensor building afdeling waar de sensoren worden gemaakt. Naast (elektro)technische werkzaamheden vinden er ook op kleine schaal metaalbewerkende activiteiten plaats zoals solderen, slijpen, boren, schuren, zagen e.d. Op deze afdeling worden gevaarlijke stoffen gebruikt voor het reinigen en lijmen die opgeslagen zijn in een geclassificeerde brandveiligheidskast;
- Sensor testing afdeling waar de sensoren afhankelijk van de beoogde toepassing onder verschillende omstandigheden worden getest (hoge en lage temperaturen, zure, zoute en basische milieus, hoge en lage spanning etc.). Deze testen vinden plaats binnen gesloten systemen (temperatuurkasten, e.d.);
- Noodstroomvoorziening in de kelder van het gebouw d.m.v. een noodstroomaggregaat, aangesloten op een dubbelwandige bovengrondse gasolietank met een inhoud van 1.500 liter.

Prama is sinds 2017 gevestigd in een gebouw uit 1975 met energielabel E. Het elektriciteitsverbruik van Prama is ongeveer 1.017.000 kWh per jaar en 177.000 m³ gas.

Omgevingswet

De auditordagen hebben plaatsgevonden in de maand januari 2022. Op dat moment stond de invoering van de Omgevingswet gepland voor 1 juli 2022. Inmiddels is dat verschoven naar 1 januari 2023. Bij de gewenste benadering is 1 juli 2022 aangehouden en is toegelicht wat de consequenties zijn voor de nieuwe invoeringsdatum.

1 TOELICHTING CASE 1

Tijdens de audit in december 2021 beoordeelt u het register wet- en regelgeving. Het valt u op dat de Omgevingswet die op 1 juli 2022 van kracht wordt hierin niet is opgenomen. U vraagt aan de KAM-manager of Prama op de hoogte is van de mogelijke consequenties van de nieuwe regelgeving.

De KAM-manager geeft aan dat het bedrijf hier nog niet naar heeft gekeken, maar dat dit voor het komende jaar op het programma staat. U vraagt de KAM-planning voor 2022 op, maar daar is geen enkele actie met betrekking tot de Omgevingswet (Ow) opgenomen.

1 VRAGEN CASE 1

- 1A Is hier sprake van een afwijking? Zo ja, tegen welke normparagraaf en van welke categorie?
- 1B Stel dat de KAM-manager wel een planning heeft opgesteld. Welke stappen verwacht u in de planning en wat zou er gereed moeten zijn op de invoeringsdatum van 1 juli 2022?

1 GEWENSTE BENADERING CASE 1

- 1A Ja, hier is sprake van een afwijking. Dit kan zijn tegen art. 6.1.4 (acties plannen) of 9.3 (directiebeoordeling). Van een ISO 14001-gecertificeerde organisatie mag worden verwacht dat tijdig geanticipeerd wordt op wijzigingen in wet- en regelgeving. Bij de contextanalyse worden de aankomende wijzigingen geïdentificeerd. Bij de Ow gaat het om een majeure wijziging met gevolgen voor het managementsysteem. Tijdens de directiebeoordeling zou de wijziging daarom ook aan de orde moeten komen. Acties moeten worden gepland om tijdig aan de nieuwe wet te kunnen voldoen.
- 1B De logische stappen voor het invoeren van de Omgevingswet zijn:
- Bepalen van MBA's;
  - Bepalen van vergunningplichtige activiteiten;
  - Aanvragen van vergunningen (indien vergunningplichtig);
  - Bepalen eisen volgend uit Bal;

- Bepalen van lokale eisen (Omgevingsplan gemeente) – voor zover beschikbaar;
- Invulling van zorgplicht;
- Eigen beoordeling of aan de nieuwe eisen wordt voldaan.

Uitgangspunt van de norm is dat de organisatie aan de complianceverplichtingen voldoet. Wanneer een nieuwe wet van kracht wordt is dat vanaf het moment van van kracht worden. Daarom moeten de verplichtingen ruim voor de inwerkingtreding in kaart worden gebracht (6.1.3) zodat ook vooraf een evaluatie van de complianceverplichtingen kan worden uitgevoerd (9.1.2) en mogelijke afwijkingen opgelost. Dit betekent dat de relevante eisen uit de Omgevingswet in kaart moeten zijn gebracht en geëvalueerd voordat de wet in werking treedt.

Aangezien voor het omzetten van het register wet- en regelgeving tijd en kennis nodig is, mag van een organisatie verwacht worden dat er uiterlijk 6 maanden voor de ingangsdatum van de Omgevingswet (1 januari 2023) een plan van aanpak is om het huidige register wet- en regelgeving om te zetten naar de Omgevingswet. In het plan van aanpak worden de stappen en de tijdsplanning uitgewerkt waarbij het uitgangspunt is dat op de ingangsdatum de omzetting gereed is, een eigen beoordeling op het voldoen is uitgevoerd en eventuele afwijkingen zijn hersteld.

Afwijkingen kunnen tegen verschillende normelementen geschreven worden:

- 6.1.3 Complianceverplichtingen (de complianceverplichtingen moeten zijn bepaald);
- 6.1.4 Acties plannen (acties moeten worden gepland om compliance verplichtingen op te pakken);
- 9.3 Directiebeoordeling (tijdens de directiebeoordeling moeten ook wijzigingen in interne en externe belangrijke punten besproken worden); of
- 4.2 Inzicht in behoeften en verwachtingen van belanghebbenden (de Omgevingswet zou in de contextanalyse moeten worden genoemd).

2

TOELICHTING CASE 2

Volgend op het gesprek uit vraag 1, geeft de KAM-manager aan dat Prama het beheer van het register wet- en regelgeving (W&R) heeft uitbesteed aan een milieuadviesbureau. Deze zou het bedrijf hebben laten weten dat uit een eerste verkenning is gebleken dat op grond van de Omgevingswet zeker geen nieuwe of strengere milieueisen voor Prama zullen gaan gelden.

Daarnaast heeft de adviseur aangekondigd dat het register van wet- en regelgeving van Prama is gekoppeld aan een landelijke database en dat er bij deze database een tool is ontwikkeld waarmee het vigerende register W&R in de loop van februari 2022 automatisch zal worden omgezet naar de Omgevingswet. De KAM-manager laat u enkele mailtjes (van medio november 2021) zien op basis waarvan e.e.a. wordt bevestigd.

U vraagt of de directie hier content mee is en of zij hier in het kader van de directiebeoordeling een besluit over heeft genomen. De KAM-manager geeft aan dat hij de algemeen directeur hier mondeling over heeft geïnformeerd. In de directiebeoordeling van 15 december 2021 komt echter de Omgevingswet in zijn geheel niet aan de orde.

- 2A Is hier sprake van een afwijking? Zo ja, tegen welke normparagraaf en van welke categorie?
- 2B Wat zou er (in het geval van een afwijking) met betrekking tot de door de KAM-manager geschetste aanpak in de directiebeoordeling moeten staan?
- 2C Vindt u dat er in de directiebeoordeling ook wat zou moeten zijn opgenomen over eventuele vervolgacties naar aanleiding van het door de adviseur aangeleverde register W&R? Zo ja, welke vervolgacties verwacht u?

- 2A Ja, er is sprake van een afwijking. De overgang naar de Ow heeft een zodanige impact dat verwacht mag worden dat dit een onderwerp tijdens de directiebeoordeling wordt besproken. De directie zal zich bewust moeten zijn van de mogelijke gevolgen en de acties die nodig zijn. Afwijking tegen art. 9.3 (d-3 het voldoen aan complianceverplichtingen).
- 2B Bij de directiebeoordeling zou onder meer ingegaan moeten worden op:
- De tijdsplanning (wanneer wordt de informatie aangeleverd en wanneer en door wie worden de vervolgstappen uitgevoerd)?
  - Zijn er voldoende middelen (tijd en geld) beschikbaar voor de uitvoering?
  - Wat zijn de risico's die worden gelopen?
- 2C De organisatie kan niet 'blindvaren' op hetgeen door het adviesbureau wordt aangeleverd. In de tijdsplanning moet rekening worden gehouden met bijvoorbeeld de volgende vervolgstappen:
- Wie gaat beoordelen of de door het adviesbureau aangeleverde informatie ook juist/compleet is? Kloppen de geïdentificeerde MBA's? Zijn lokale eisen ook verwerkt? Moeten nog vergunningen worden aangevraagd?
  - Door wie en wanneer wordt de eigen beoordeling van de compliance uitgevoerd?

Los van de vragen 1 en 2 gaan we uit van de volgende situatie bij Prama. De KAM-manager geeft aan dat Prama nog niet naar de Omgevingswet heeft gekeken omdat de inwerkingtreding van de Omgevingswet al verschillende keren is uitgesteld en hij gehoord heeft dat er al verschillende versies met wijzigingen van de wet zijn gepubliceerd. Volgens de KAM-manager is het daarom nog te vroeg om de concrete bepalingen van de Omgevingswet welke op Prama van toepassing zijn en de consequenties daarvan in beeld te brengen. Prama heeft daarom besloten te wachten totdat de definitieve wettekst is gepubliceerd.

De KAM-manager zegt zich totaal geen zorgen te maken over de gevolgen van de Omgevingswet. Prama heeft altijd veel aandacht aan milieu en duurzaamheid in haar bedrijfsvoering besteed en loopt op dit gebied voorop. Het bedrijf is met glans door de laatste integrale milieucontrole gekomen. Ook dit keer zijn er geen tekortkomingen geconstateerd. De toezichthouder was vol lof over Prama en sprak zelfs over een voorbeeldbedrijf. De KAM-manager overhandigt u de laatste controlebrief waarin dit wordt bevestigd.

3A Wat vindt u van dit standpunt van Prama?

3B Is hier sprake van een afwijking? Zo ja, tegen welke normparagraaf en van welke categorie?

3A De argumentatie van Prama 'sniijdt geen hout'. Er is geen wezenlijk verschil ten opzichte van de bij vraag 1 geschetste situatie. De teksten van de wet zijn gereed, alleen op onderdelen worden details gewijzigd. Dit zijn dan wetswijzigingen die ook als zodanig worden gecommuniceerd en geen reden om tijdig met de overgang te starten.

3B De situatie is vergelijkbaar met de situatie in vraag 1, een afwijking zal ook op dezelfde normelementen worden geschreven.

Energietransitie

4

TOELICHTING CASE 4

Een belangrijke doelstelling op EU- en nationaal niveau is om in 2050 CO₂-neutraal te zijn.

4

VRAGEN CASE 4

4A In hoeverre verwacht u deze beleidsdoelstelling van de overheid terug te zien in de contextanalyse bij een ISO 14001-gecertificeerde organisatie? Geef aan of u het wel/niet eens bent met de omschrijvingen X, Y en Z.

Motiveer het antwoord en geef de eventuele consequentie aan (opmerking of afwijking) indien dit van toepassing is.

X Deze beleidsdoelstelling zou bij elke organisatie (maakt niet uit welke omvang of activiteit) geïdentificeerd moeten zijn bij de contextanalyse. Indien dit niet het geval is verbind ik daar consequenties aan.

Y Het is voor geen enkele organisatie nodig om dit in de contextanalyse mee te nemen.

Z Het is afhankelijk van de omvang en aard van de organisatie of dit bij de contextanalyse is geïdentificeerd. Motiveer het antwoord en geef aan in welke gevallen u eventueel een major afwijking of een minor afwijking rapporteert.

4B Zijn er ISO 14001-gecertificeerde organisaties waarvan u verwacht dat er doelstellingen zijn geformuleerd en een plan ligt dat is gericht op het uiteindelijk CO₂-neutraal worden in 2050? Zo nee, waarom niet en zo ja, bij welke organisaties verwacht u dat? Wat doet u wanneer deze doelstellingen en bijbehorend plan er niet zijn?

4C Tijdens de audit van Prama vertelt de directeur dat het beleid en de prestaties van Prama ten aanzien van CO₂-reductie erg belangrijk zijn voor de opdrachtgevers van Prama. Het is vaak een criterium bij aanbestedingen. Om die reden compenseert Prama daarom de eigen CO₂-emissies en kan Prama ook zeggen dat het CO₂-neutraal opereert. Op verschillende manieren wordt dit ook gecommuniceerd (bijvoorbeeld op de website). Welke vragen heeft u aan de directeur van Prama?

- 4A Antwoord X is van toepassing. De doelstellingen om op EU- en nationaal-niveau in 2050 CO₂-neutraal te zijn en de daarmee noodzakelijke energietransitie zijn ontwikkelingen die bij alle bedrijven (ongeacht omvang en aard) in de contextanalyse genoemd zouden moeten worden omdat deze een belangrijke invloed op elke organisatie hebben of zullen gaan hebben.

Indien deze doelstelling of het effect hiervan op de organisatie, geen onderdeel uitmaakt van de contextanalyse dan kan een afwijking worden geschreven op normelement 4.1 Inzicht in de organisatie en de context. De zwaarte van de afwijking is afhankelijk van de aard en omvang van de organisatie. Een major afwijking kan bijvoorbeeld worden gegeven in de volgende gevallen:

- bedrijven in energie-intensieve sectoren (chemie; papier; raffinage);
- ETS-bedrijven (bedrijven die vallen onder de emissiehandel).

Een minor afwijking in bijvoorbeeld de volgende gevallen:

- organisaties die onder de energie-informatieplicht vallen.

Wanneer er concrete doelstellingen en uitvoeringsplannen in een organisatie zijn geformuleerd is er geen reden voor een afwijking ten aanzien van de contextanalyse.

- 4B Ja, doelstellingen en plannen mogen in ieder geval worden verwacht bij organisaties met een hoog energieverbruik en/of eigen energieopwekking. Dit zijn in ieder geval de organisaties waarop de EU ETS-verplichtingen van toepassing zijn. Het gaat bij deze organisaties om ingrijpende veranderingen waarbij de afschrijvingshorizon tientallen jaren kan zijn. Dit betekent dat planmatig naar de situatie in 2050 toegewerkt moet worden. Wanneer deze organisaties daar niet mee bezig zijn zou dit tot een afwijking leiden.
- 4C Doel van de vragen aan Prama is te achterhalen of de claim 'CO₂-neutraal' terecht is. Om dit te achterhalen kunnen de volgende vragen aan Prama worden gesteld:
- Welke CO₂-emissies vallen onder het CO₂-neutraal zijn? Is dit bijvoorbeeld inclusief vervoer personeel; transport; CO₂-emissies bij leveranciers? Met andere woorden scope 1-, 2- en/of 3-emissies zoals deze ook wel worden genoemd. Is alleen de eigen organisatie CO₂-neutraal of worden ook de indirecte emissies gecompenseerd? Hoe wordt dit gecommuniceerd?
  - Over welke periode gaat het, hoe wordt het berekend? Kloppen de berekeningen en is de compensatie geen eenmalige actie?
  - Wat is het moment van compensatie (vooraf op basis van prognose of achteraf op basis van werkelijke cijfers?)
  - Op welke manier wordt er gecompenseerd (in Nederland of buitenland, is de partij die hiervoor wordt gebruikt erkend en zijn hiervoor certificaten)?

- 5 Welke informatie zou Prama in de externe communicatie (op bijvoorbeeld de website) minimaal moeten verstrekken wil er sprake zijn van betrouwbare informatie op het moment dat Prama communiceert dat het CO₂-neutraal is?

- 5 Een betrouwbare externe communicatie vereist dat Prama minimaal aangeeft welke CO₂-emissies worden gecompenseerd (bijvoorbeeld door vermelding van de scopes) en op welke manier de CO₂-compensatie wordt ingevuld (herkomst van de certificaten moet traceerbaar zijn).

Contact

U bent van harte uitgenodigd uw vraag aan ons voor te leggen.

Bedrijven, organisaties, adviseurs, toezichthouders, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden helpen we graag verder.

Mijn.sccm is hét kennisplatform voor ISO 14001, ISO 45001 en ISO 50001.

Op mijn.sccm vindt u onder andere samenvattingen van de meest relevante milieu- en G&VW-wet- en -regelgeving en halfjaarlijkse overzichten van gewijzigde wet- en regelgeving. Kijk op mijn.sccm.nl en meld u aan!

Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken (SCCM)

Postbus 13507
2501 EM Den Haag
T 070 - 362 39 81
info@sccm.nl
www.sccm.nl

Uitgave SCCM, Den Haag, 21 april 2022